

ReFisk – nya fiskeregler längs ostkusten

✦ Henrik C Andersson, Länsstyrelsen Stockholm

I Svealand pågår projektet ReFisk. Det syftar till att ta reda på om fredningsområden för fisk är ett bra sätt att skapa ett hållbart fiskbestånd. Dessutom undersöker vi vad mer rovfisk ger för konkreta effekter på ekosystemet och passar på att lära oss mer om den viktiga rovfisken gäddan. Resultatet av projektet ska bli ett väl regionalt förankrat och kunskapsbaserat förslag till bättre fiskeregler.

Havs- och Vattenmyndigheten har påbörjat en översyn och revidering av fiskeregler för kustområden i Sverige. För att underlätta det arbetet för mellersta ostkusten har Länsstyrelsen i Stockholm tagit initiativet ReFisk.

Fiskar med problem

Översynen av reglerna berör vad som brukar kallas nationellt förvaltade fiskarter. Till dessa hör exempelvis alla de sötvattensarter som finns i ostkustens skärgårdar. De huvudsakliga målarterna är gädda, gös, abborre, sik och havsöring.

När det gäller bestånden av gädda och gös har det varit kraftiga nedgångar under senaste 30-årsperioden och det krävs både en skärpning av fiskeregler, skydd av lekombåden, fiskevård, förvaltning av gräsäl och skarv samt åtgärder för att förbättra miljösituationen i hela Östersjön för att stärka dessa bestånd.

I ostkustens skärgårdar är merparten av alla vatten enskilda fiskevatten med begränsad fri fiskerätt för allmän-

Det är viktigt att nå ut med information om projektet till alla fiskeintresserade. Möten, artiklar, facebook, fiske-tävling och en film på youtube är några exempel på viktiga insatser.

▲ I Stockholmsvikarna genomfördes även provfiske med översiktsnät. Där rovfisk, som exempelvis gädda, saknades kunde det vara stora mängder småfisk som har en negativ påverkan på miljön. I detta fall storspigg som kunde förekomma i mycket stora mängder. FOTO: JOHAN PERSSON

heten. Fisket utgörs i princip enbart av handredskapsfiske. För att fiskereglerna ska gälla alla måste de införas i Havs- och vattenmyndighetens författningssamling. De regler som kan komma att ändras är minimimått och maximimått, fångst- och redskapsbegränsningar, fredningstider och fredningsområden. Målet är att bidra till en mer hållbar fiskeförvaltning för området.

Lyckat samarbetsprojekt

I början av 2000-talet arbetade Länsstyrelsen i Stockholm med att avsätta fredningsområden för fisk i skärgården. Det genomfördes som ett samarbetsprojekt med Skärgårdsstiftelsen, Sportfiskarna, Stockholms läns fiskareförbund och Stockholm läns fiskevattenägarförbund.

Projektet resulterade i 27 fredningsområden med totalt fiskeförbud under perioden 1 april–15 juni. Det var resultatet av en omfattande samrådsprocess och områdena var föreslagna av fiskevattenägarna själva.

En stor del av 2017 års verksamhet inom ramen för projektet Refisk har bestått av en utvärdering av dessa fred-

▲ För att undersöka betningstrycket på botten djur sattes det ut små pinnar med levande gammarus fastlimmade på en tunn lina som sedan räknades en gång i timmen. FOTO: HENRIK C. ANDERSSON

▲ Inom Refisk har det märkts närmare 500 gäddor för att få reda på mer om hur de rör sig. Den som fångar och rapporterar flest märkta gäddor vinner ett fint pris. FOTO: HENRIK C. ANDERSSON

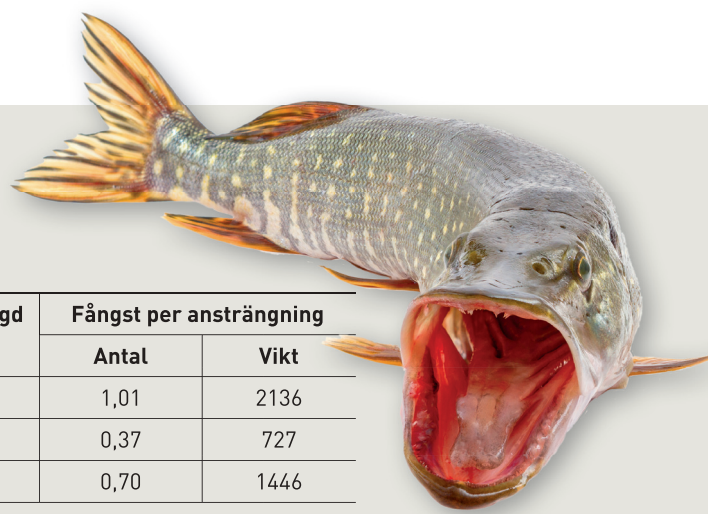
ningsområden. Har de gett resultat i form av mer fisk? Och har ekosystemet i de fredade vikarna påverkats? Samtidigt har det varit viktigt att fortsätta det lyckosamma förankringsarbetet, och få med alla intressenter i diskussionerna. Två informationsfilmer har spelats in och många möten har hållits för att diskutera möjliga regelförändringar.

Provfisken och undersökningar

Under 2017 har det genomförts provfisken efter gädda i totalt 30 vikar längs ostkusten. Vi valde ut 15 fredningsområden och en närbelägen vik för varje. Dessa referensområden hade samma grundförutsättningar, men fiske var tillåtet. De flesta vikarna var belägna i Stockholms skärgård. Där utfördes även andra undersökningar för att studera om de förhoppningsvis ökade bestånden av rovfisk gett några andra effekter på ekosystemet. Undersökningarna omfattade provfisken med översiktsnät, vattenkemi, botten djur, djurplankton och växtlighet. Utöver detta undersöktes betestrycket av småfisk på bottenfauna.

GÄDDFOKUS

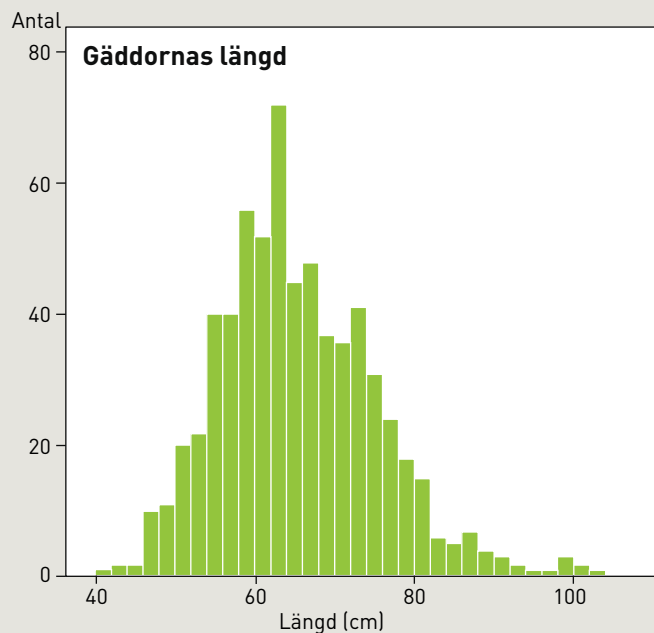

PROVFISKE EFTER GÄDDA

Status	Vikar (antal)	Spötimmrar	Fångst (antal)	Medelvikt (g)	Medellängd (cm)	Fångst per ansträngning	
						Antal	Vikt
Skyddad	15	482	486	2118	65,3	1,01	2136
Oskyddad	15	462	172	1952	64,0	0,37	727
Totalt	30	944	658	2075	64,6	0,70	1446

▲ Provfisket i sammanlagt 30 vikar visade att det fanns betydligt mer gädda i de fredade områdena. Där fångades i medeltal 1 gädda per timme medan det i referensområdena fångades färre än 0,4 gäddor per timme.

FOTO: KONJUSHENKO VLADIMIR/SHUTTERSTOCK

◀ Sammanlagt fångades 658 gäddor. Medellängden var 65 cm och endast tre stycken var över 1 meter långa. Det får anses som anmärkningsvärt dåligt eftersom ostkusten tidigare har ansetts som ett av världens bästa fiskevatten för stor gädda.

FAKTA

Re-Fisk

Länsstyrelsen i Stockholm driver projektet Refisk. Det ska ta fram underlag för en revidering av fiskereglerna längs ostkusten från Gävleborgs- till och med Östergötlands län. Projektet löper under 2017 och 2018.

Refisk är ett samarbetsprojekt mellan Länsstyrelserna i Gävleborgs, Uppsala, Södermanlands och Östergötlands län, Havs- och vattenmyndigheten, SLUAqua, Stockholms universitet och University of Groningen i Nederländerna.

Gäddan i fokus

Resultatet visar att fredningsområden har en tydlig positiv effekt på gädda. Fångsten per ansträngning var mer än dubbelt så stor i fredningsområdena jämfört med referensområdena.

Merparten av alla gäddor som fångades märktes före återutsättning och det togs även genetiska prover på ett stort antal fiskar. Syftet med genproverna är att öka kunskapen om gäddbestånden i Stockholms skärgård. När det gäller de märkta fiskarna har Länsstyrelsen utlyst en tävling där den som fångar flest märkta gäddor vinner ett fint pris. Resultaten från detta kommer att hjälpa oss att kartlägga hur gäddorna rör sig mellan vikar och fjärdar och om de, liksom lax och havsöring, återvänder till de lekvikar där de en gång är födda.

Mycket arbete återstår

Under 2018 återstår ett omfattande arbete med analyser och utvärdering. Dessutom kommer samrådsprocessen med fiskets intressenter och med enskilda fiskerättsägare och föreningar att intensifieras ytterligare.

I december ska det finnas ett färdigt förslag på ändrade regler som ska presenteras för Havs- och vattenmyndigheten. Det förslaget ska bli mycket väl regionalt förankrat, och baserat på bästa möjliga kunskap om hur man åstadkommer ett hållbart fiske och friska kustekosystem.

